College van onderzoek integriteit Tweede Kamer

RAPPORTAGE

collegeintegriteit@tweedekamer.nl

Postbus 556
2501 CN Den Haag

Datum: 13-08-2026
Ons kenmerk: COI.2025.0541

Betreft: melding over onjuiste woonplaatsregistratie.

Melding

Het College van onderzoek integriteit van de Tweede Kamer (hierna: het College) heeft op 27 oktober 2025 een melding ontvangen over de heer D. Graus, lid van de fractie Partij voor de Vrijheid. De melding betreft de registratie van de woonplaats van de heer Graus. Melder stelt dat het Kamerlid niet woont in de woonplaats die staat vermeld op de kieslijst voor de Tweede Kamerverkiezing 2025. Volgens melder maakt de heer Graus hiermee inbreuk op de Wet Schadeloosstelling Leden van de Tweede Kamer, artikel 8. De heer Graus overtreedt volgens melder daardoor ook de Gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (hierna: de gedragscode). Volgens melder handelt de heer Graus in strijd met artikel 3: “Het Kamerlid voldoet aan de registratieverplichtingen die het ambt hem oplegt’. Door een onjuist woonadres op te geven, zou de heer Graus hier niet aan voldoen.

Procesverloop

- In het kader van het onderzoek heeft het College de heer Graus verzocht om schriftelijk te reageren op een aantal vragen en heeft het College met de heer Graus gesproken.
- In de periode maart 2026 tot en met mei 2026 is er zowel door het College als door de heer Graus een aantal e-mails verstuurd over het procesverloop, de verslaglegging en de verwachtingen over en weer.

Het onderzoek naar de melding is door het College op 17 juni 2026 afgesloten. Een concept van deze rapportage is op 10 juli 2026 aan de heer Graus gestuurd. Het College heeft de heer Graus de gelegenheid geboden tot vier weken na verzending van het concept een zienswijze te geven. De heer Graus heeft hiervan geen gebruik gemaakt.

Standpunt Kamerlid Graus

De heer Graus heeft ten overstaan van het College verklaard dat hij woont in de plaats zoals door de Kiesraad is geregistreerd, te weten Heerlen. Ter onderbouwing van zijn

standpunt heeft de heer Graus bankafschriften laten zien van aankopen gedaan in Heerlen en in de omgeving van Heerlen. Ook heeft de heer Graus declaraties laten zien van zorg- en dienstverleners die praktijk houden in en om Heerlen. Verder heeft de heer Graus inzage geboden in afboekingen van de bankrekening waarop de vergoeding voor het lidmaatschap van de Tweede Kamer wordt gestort. Het betreft een groot aantal betalingen gedaan, vrijwel dagelijks, in september 2025 in of in de omgeving van Heerlen. Ook heeft het Kamerlid foto's laten zien die gemaakt zijn in of rond Heerlen.

Feiten

- Op 23 april 2019 is in De Volkskrant en EenVandaag een nieuwsbericht verschenen waarin wordt gesteld dat de heer Graus - in tegenstelling tot wat door hem bij de Tweede Kamer is geregistreerd - niet in Heerlen woont maar in Voorburg. In het artikel wordt verwezen naar anonieme bronnen zoals buurtbewoners en niet met name genoemde (oud-)partijgenoten.
- Op 12 februari 2021 is in NRC Handelsblad een artikel gepubliceerd waarin eveneens wordt gesteld dat de heer Graus niet in Heerlen maar in Voorburg woont. De onderbouwing voor deze stelling vormen door NRC ingeziene stukken waaronder het proces-verbaal van een aangifte in 2007 en Whatsapp-verkeer tussen de heer Graus en zijn zus.
- Op de kieslijst voor de verkiezingen van de Tweede Kamer in 2025 heeft het Kamerlid (opnieuw) Heerlen als zijn woonplaats laten vermelden.
- Het kamerlid ontvangt een maandelijkse reiskosten- en verblijfkostenvergoeding die is gebaseerd op zijn woonplaats Heerlen.
- In oktober 2025 is door journalist J. Dohmen op LinkedIn een post geplaatst waarin wordt verwezen naar voornoemde artikel in NRC.

Ontvankelijkheid

Het College heeft als taak om meldingen over schendingen van de Gedragscode te onderzoeken. Meldingen die gedragingen van Kamerleden betreffen die niet genoemd staan in de Gedragscode kan het College niet in behandeling nemen.

Voordat het College besloot tot een onderzoek naar de melding heeft het College zich afgevraagd of de Gedragscode het College de ruimte biedt om deze melding te onderzoeken. De Gedragscode bevat vier gedragsregels waaraan een Kamerlid zich heeft te houden. De derde gedragsregel luidt: "Het Kamerlid voldoet aan de registratieverplichtingen die het ambt hem oplegt"

De toelichting op artikel 3 van de Gedragscode richt zich primair op het registreren van belangen in de daartoe bestemde registers. Het College meent dat de gedragsregel echter verder gaat dan uitsluitend de registratie van belangen. Het College vindt

daarvoor steun in de toelichting bij de Gedragscode waarin staat dat een Kamerlid als individueel lid steeds een afweging moet maken in hoeverre het sociale krachtenveld waarin een Kamerlid zich bevindt van invloed is op diens handelen en functioneren. “Dit geldt volledigheidshalve niet alleen voor registratie van belangen maar voor alle registratieverplichtingen”, zo stelt de toelichting (p. 4).[1]

Beoordeling

De vraag is of het College op basis van de feiten en omstandigheden die tijdens het onderzoek naar voren zijn gekomen, kan vaststellen dat de heer Graus, zoals de melder stelt, ten onrechte Heerlen als zijn woonplaats heeft opgegeven voor de kieslijst van de verkiezingen van de Tweede Kamer. Het College beantwoordt deze vraag ontkennend en licht dit in het onderstaande toe.

In het kader van het onderzoek heeft het College het Kamerlid gevraagd om zijn stelling dat hij woonachtig is in Heerlen te onderbouwen. Het Kamerlid heeft in dat kader een aantal vragen beantwoord en gesteld dat hij al zijn hele leven in Heerlen woont en dat hij in verband met zijn werkzaamheden als Kamerlid veelvuldig heen- en weer rijdt tussen Heerlen en Den Haag. Omdat in (sociale) media herhaaldelijk het gerucht rondgaat dat hij in Voorburg zou wonen, houdt hij naar eigen zeggen zorgvuldig bij waar hij zich bevindt. Het Kamerlid heeft tijdens de mondelinge behandeling van de melding op zijn telefoon een groot aantal foto’s en bankafschriften laten zien waaruit volgens hem blijkt dat zijn leven zich in en rondom Heerlen afspeelt en dat Heerlen zijn feitelijke woonplaats is. In Voorburg zou hij alleen een appartement annex kantoor hebben waar hij zelf niet woont.

Het College overweegt dat het Kamerlid weliswaar op grond van de Regeling vragen van het College moet beantwoorden en zijn standpunt dient te onderbouwen maar die verplichting gaat niet zover dat hij moet bewijzen dat zijn feitelijke woonplaats gelijk is aan de woonplaats die hij heeft opgegeven. De melding kan uitsluitend gegrond verklaard worden als uit het onderzoek voldoende aannemelijk is geworden dat het Kamerlid, anders dan hij zelf stelt, feitelijk elders woonachtig is.

Het College constateert naar aanleiding van de getoonde foto’s en bankafschriften dat de bankafschriften grotendeels de maand september 2025 betreffen. Voor zover het College kon zien, heeft het Kamerlid in die maand vrijwel dagelijks uitgaven gedaan in en rondom Heerlen waarbij het veelal ging om uitgaven die het dagelijks leven betreffen. Concrete gegevens over de woonsituatie van het Kamerlid, zoals bijvoorbeeld zijn woonlasten en/of andere lasten heeft het College (ondanks verzoeken hiertoe) niet van het Kamerlid ontvangen. Dat geldt zowel voor zijn woonsituatie in Heerlen als voor het appartement in Voorburg waarvan onduidelijk is gebleven of het Kamerlid hier gebruik

[1] De gedragscode is te raadplegen via de website van de Tweede Kamer.

van maakt of dat iemand anders hier verblijft. Dat leidt ertoe dat het College tot de conclusie komt dat de informatie die het Kamerlid heeft verstrekt onvoldoende aanknopingspunten biedt om een uitspraak te doen over de feitelijke woonplaats van het Kamerlid.

Het College overweegt verder het volgende. Het College beschikt niet over de bevoegdheid tot opsporing en dient meldingen vertrouwelijk te behandelen. Dit leidt ertoe dat het College voor het onderzoek naast de informatie die het betreffende kamerlid zelf inbrengt afhankelijk is van publieke bronnen.

De publieke bronnen bestaan bij deze melding uit de publicaties van NRC Handelsblad, EenVandaag en De Volkskrant. In deze publicaties wordt aan de hand van een aantal bevindingen gesteld dat de heer Graus niet in Heerlen woont maar in Voorburg. Deze publicaties bevatten geen feiten en omstandigheden die het College kan toetsen.

Het College kan en wil geen conclusies trekken louter op basis van berichten in de media. Een melding kan alleen gegrond worden verklaard als buiten redelijke twijfel vaststaat dat het Kamerlid op wie de melding betrekking heeft, verantwoordelijk is voor de in de melding genoemde gedragingen. Dat is hier niet het geval. Het onderzoek heeft onvoldoende feiten en omstandigheden opgeleverd om te kunnen concluderen dat de heer Graus elders woont dan door de Kiesraad is geregistreerd.

Het College kan daarom niet vaststellen of het Kamerlid de Gedragscode heeft overtreden. Het oordeelt daarom dat de melding niet gegrond is.

Dit oordeel betekent niet, dat het College uitspreekt dat het Kamerlid feitelijk woonachtig is in de woonplaats die hij heeft opgegeven of elders.

Conclusie

Het College oordeelt dat de melding ongegrond is.

Aldus geoordeeld door het College van onderzoek integriteit Tweede Kamer,

Den Haag, 13 augustus 2026

College van onderzoek integriteit Tweede Kamer

collegeintegriteit@tweedekamer.nl